

teda sanu, mes aus ja kirtuse nink armatssemise wäärt lind temma om, nink tunnet nüüd, et se ülle, kohhus ja pat om, tedda tappa nink ni temma suggu siist maalt ärrahimotada. **F. S.**

Kiwi, mes saggede paigalt ligutetas, ei kaswata sammelt.

Kui 1820 mal ajastajal tallo-rahwa prius liiwlandi maal wälja-tulli, sis naksima mitma tallo-perre-mehhe pri-rahwa wisil ommast sündinu paigast liikma, nink siin nink saäl hennele assent otsma. Kes se mõtte päle saije, se rühk säetu ajal omma wälja-minneli pärrast mõisa-wannembile teedmist andma, nink tük ni kui wäggisi omma wanna pärris-assent mahhajatma.

Se läbbi saiwa tallo-asseme mõnnikörd rutto wõera rahwa kätte, enne kui ärra-minneja weel muigjal kindmat paika olli sanu; nink ke hä melega ka olles tahtnu taggosi-tulla, es ja wanna maja ennamb kätte, sest et tõine jo een olli, nink pididi wasta meelt kottust wõtma, mes kätte johto, nink hädda pärrast ni-samma jälle käest ärra-andma nink parrembat otsma, seni kui waesus es kanna ennamb üttele maija piddada. Liikmise pääl es kaswata keake omma hääd, ni kui kiwi ei kaswata sammelt, kui adraga saggede ligutetas.

Tark nink mõistlik maja-piddaja es ainna kül maija käest ärra, nink pärrandaja õnnistawa parhilla ke weel wannembid, kea tol hawal es lasse henda petta, enge jäiwa sedda-sammo ma-pinda hoitma, mes mustit-sest ajast põlwest põlweni ni kui üks kallis pärrandus eßast poja kätte, nink pojast poja kätte olli jänu. Nemma õnnistawa wannembid, kea ammoke jo hawan hengawa, sest neil om, tenno Jummalale! leiba, nink wanna tutwa põlb tassup ommal ajal jälle mitma-wõerra, mes mõnni-körd hädda ajal Jum-

mala farristuse läbbi hukka läts. Nink kui Jummal leiba õnnistap, sis pannep perre-mees ka hä melega mõnni teng wälja hone-pärrandamise päle; sest et hone täl ka omma armsa, mes temma eenwannemba omma ehhitonu nink üllewän-piddanu, nink kos temma eßi ka om sündinu nink mehhes kassunu. Se-pärrast om üks sündsamb näggo sel majal nink tallul, mes wannast põlwest üttele suggu rahwa käen om ollu, kui sel, kun saggede perre-mehhi wahheldetas.

Tullusamb om ka mõisa-wannembid, kui tallo-maja ei jose üttest käest tõiste, enge jäwa ni kawwa üttele perre-mehhe nink ka temma pärrandaja kätte, kui eale kōrda lät, olgo sis et perre-mees holetuse läbbi lassep maja hukka minna, ehk waesuse läbbi suggufe ennamb ei jōw wa piddada.

Ent kui se-pärrast ni häste tallo-rahwas, kui ka mõisa-wannemba püüdwa, mitma ajastaja päle rendikontrahti üks tõisega tetta, sis tullep ommete wahheldamise kōrd kätte, kui kontrahti aig om otsa lõpnu nink perre-mees maija ni häste hoijo al om piddanu, et mõisa wannemb surembat renti se ma-jao eest wõip soija. Kui sis wanna perre-mees surembat renti ei jōw wa ehk ei tahha wälja-panda, sis peap ta minnema nink sedda kottust wōra kätte jätma, mes temma sure waiwaga nink kulluga parremba kōrra päle om saatnu.

Se-pärrast sõudwa ka kiik, kea tallo-rahwast armastawa nink neide pool soiswa, et mõisniko tallo-maid jādawa rendi päle wälja-annas, nink rendikontrahti nidade tees, olgo rahha päle ehk orjuse päle, et maja üttele se-samma rendi eest ni kauges rentniko kätte jääp, kui temma eßi tahhap nink jōw wap piddada.

Se perre-mees, ke omma maija jādawa rendi päle om wōtnu nink kontrahti lastnu kihheltuna kohot